2015-2016

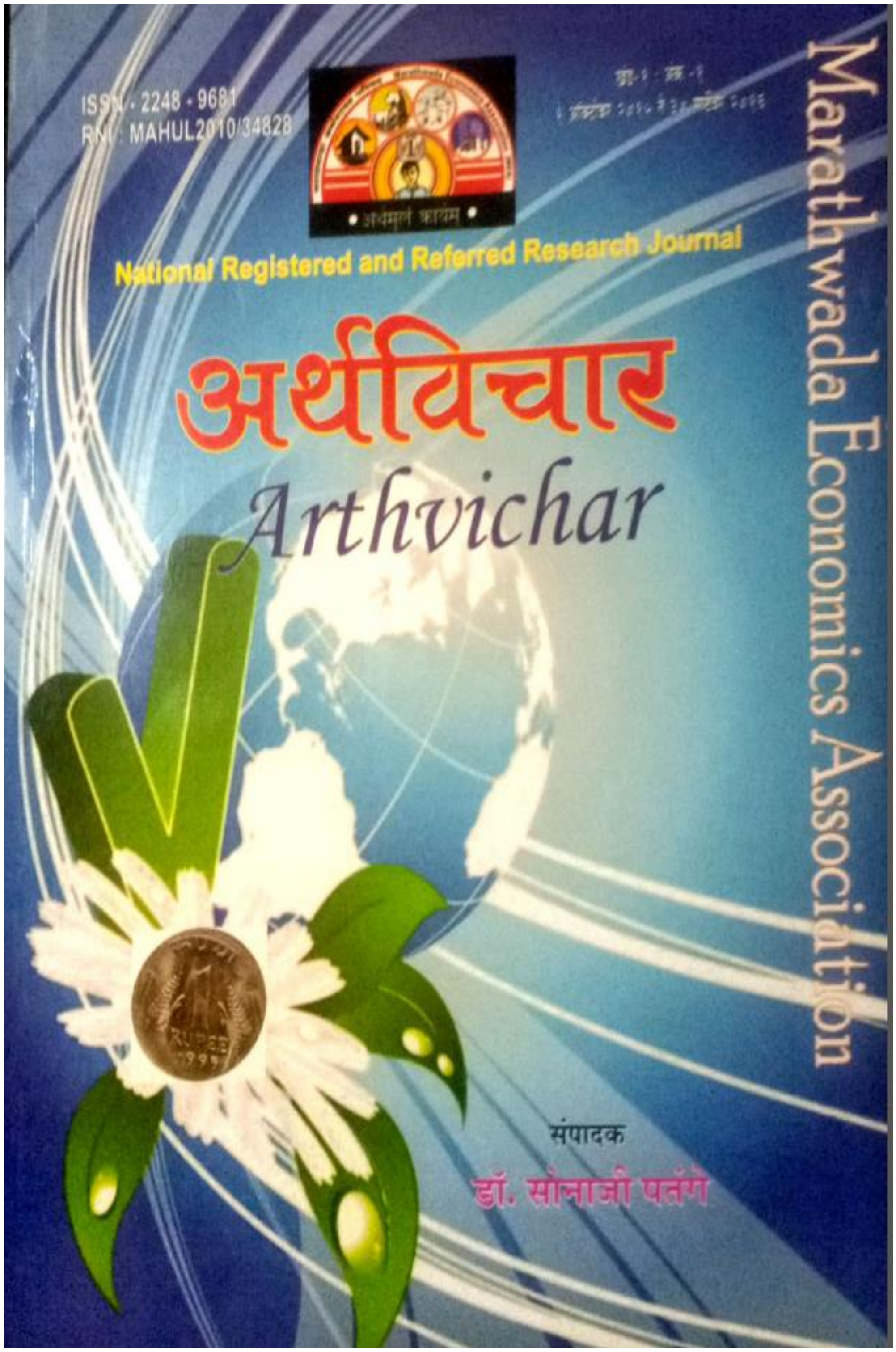
ISSN - 2248 - 9681
RNI : MAHUL2010/34828
National Registered and Referred Research Journal
अर्थविचार
Arthvichar
Marathwada Economics Association
संपादक
डॉ. सोनाजी पतंगे

NITI Aayog and Planning Commission

Dr. Bharat D. Khandare
Principal and Head, Department of Economics,
Swami Vivekanand Senior College,
Mantha, Dist. Jalna.

Dr. Pravin Nandkishor Totala
Assistant Professor, Department of Commerce
D.S.M.'s Arts, Commerce and Science College,
Jintur, Dist. Parbhani.

Marathwada Economics Association

Introduction:

The government has set up NITI Aayog, a think-tank that will replace the Planning Commission. The new body is the result of "extensive consultations" the Centre held with state governments, domain experts and other relevant institutions.

The move is the first major step taken by Prime Minister Narendra Modi in order to break away from the Socialist legacies in the matters related to economy and development. The Planning Commission, established by Jawaharlal Nehru 65 years ago to formulate Five-Year Plans, has been criticized for being a Socialist era vestige, which became irrelevant in a more globalised and market-focused economy.

NITI Aayog has been set up "to provide a critical directional and strategic input into the development process". It will act as a "think-tank" and advise the Centre and states on policy matters. The Aayog seeks to end "slow and tardy implementation of policy, by fostering better Inter-Ministry coordination and better Centre-State coordination", the press release says. It will also monitor and evaluate the implementation of programmes. *NITI stands for National Institution for Transforming India.*

One important factor of the NITI Aayog is that NITI Aayog rings in co-operative federalism. The term co-operative federalism denotes a two-way relationship between the Centre and state governments in matters related to economic policy and development. NITI Aayog is expected to "help evolve a shared vision of national development priorities", in keeping with the spirit of such a federal structure

"The centre-to-state one-way flow of policy, that was the hallmark of the Planning Commission era, is now sought to be replaced by a genuine and continuing partnership of states," the press release states.

Timeline of planning in India:

Before the establishment of the Planning Commission or NITI Aayog, there are several efforts are to be made for the planning of the India is as follows

1934	Visvesvaraya plan in this book "The planned economy of India". He was an Engineer, Ex-Diwan of Mysore and Bharat Ratna recipient.
1938	Nehru's Congress plan. But not implemented due to WW2.
1944	Bombay plan by noted industrialists such as JRD Tata, GD Birla, Kasturbhai Lalbhai et al.
1944	Sriman Narayan Agrawal's Gandhian plan.
1945	MN Roy's "people's plan" – with socialist leanings.
1950	Jayprakash Narayan's Sarvodaya Plan based on Vinoba Bhave's philosophy
1950,March 15	Cabinet resolution to form Planning commission.
1952,Aug.	National Development council (NDC) made by Cabinet resolution.
2014,Aug.	Modi shuts down planning commission.
2015, Jan	Government notified the formation of Niti Aayog- **National Institution for Transforming India.**

2016-2017

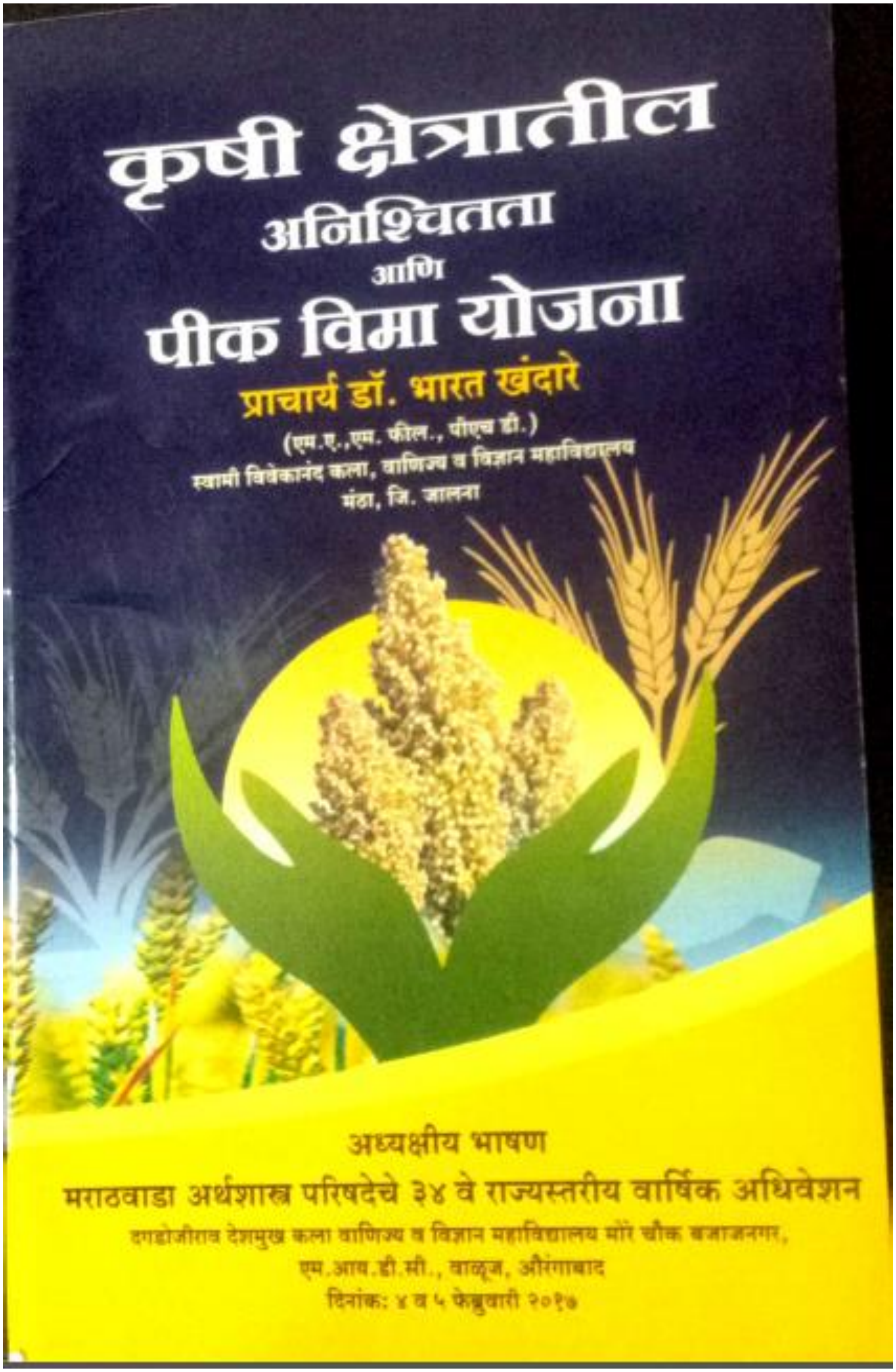

कृषी क्षेत्रातील
अनिश्चितता
आणि
पीक विमा योजना
प्राचार्य डॉ. भारत खंदारे
(एम.ए.,एम. फील., पीएच डी.)
स्वामी विवेकानंद कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
मंठा, जि. जालना
अध्यक्षीय भाषण
मराठवाडा अर्थशास्त्र परिषदेचे ३४ वे राज्यस्तरीय वार्षिक अधिवेशन
दगडोजीराव देशमुख कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय मोरे चौक बजाजनगर,
एम.आय.डी.सी., वाळूज, औरंगाबाद
दिनांक: ४ व ५ फेब्रुवारी २०१७

१

कृषी क्षेत्रातील अनिश्चितता आणि पीक विमा योजना

मराठवाडा अर्थशास्त्र परिषदेच्या ३४ व्या वार्षिक अधिवेशनाच्या अध्यक्षपदी परिषदेच्या सन्माननीय सदस्यांनी माझी बिनविरोध निवड करून मला सन्मान दिला त्याबद्दल मी आपल्या सर्वांचा ऋणी आहे. अर्थशास्त्राच्या आणि मराठवाड्याच्या आर्थिक प्रश्नाच्या अभ्यासात, चर्चेत ज्यांना रूची आहे अशा सर्वांसाठी मराठवाडा अर्थशास्त्र परिषदेच्या विचारपीठावर अर्थशास्त्राच्या विविध विषयावर ती विचारांची मांडणी होते, चर्चा व निष्कर्ष निघतात यांची सविस्तर माहिती समाजापर्यंत पोहचविण्याचे काम मराठवाडा अर्थशास्त्र परिषद करत आहे. या परिषदेच्या विकासामध्ये परिषदेचे माजी अध्यक्ष, सर्व सन्माननीय सभासद, अभ्यासक आणि 'अर्थविचार'चे संपादक तसेच परिषदेच्या संबधित सर्व सदस्यांचा मोलाचा वाटा आहे याची मला जाणीव आहे. मराठवाडा अर्थशास्त्र परिषदेचे ३४ वे वार्षिक अधिवेशन मराठवाड्यातील ऐतिहासिक वारसा लाभलेल्या औरंगाबाद या शहरातील दगडोजीराव देशमुख कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, वाळूज येथे संपन्न होत आहे याचा मला मनस्वी आनंद आहे. अधिवेशनाच्या आयोजनाचे श्रेय सचिव विलास राऊत, संस्थापक सचिव विजय राऊत, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. कल्याणरावजी लघाने, अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख डॉ.विनायक शिंदे आणि त्यांचे सहकारी यांना आहे. ज्या परिस्थितीत व ज्या उत्साहाने आपण अधिवेशनाचे आयोजन केले व तशाच उत्साहात आम्हा सर्वांचे आदरातिथ्य केले त्याबद्दल या सर्व मान्यवरांना आणि स्थानिक संयोजन समितीच्या सर्व सदस्यांना मी मन:पूर्वक धन्यवाद देतो. मराठवाडा अर्थशास्त्र परिषदेच्या ३४ व्या वार्षिक अधिवेशनात अध्यक्षीय भाषणासाठी मी शेतकऱ्यांच्या जिव्हाळ्याचा **"कृषी क्षेत्रातील अनिश्चितता आणि पीक विमा योजना"** असा विषय निवडला असून

UGC Sponsored

One Day National Interdisciplinary Seminar

On

RELEVANCE OF GANDHIAN THOUGHTS AT PRESENT ERA

Tuesday 14th March, 2017

Organized by

Gandhian Study Centre

Shri Gajanan Shikshan Prasarak Mandal's
(Linguistic Minority Institutions)
Toshniwal Arts, Commerce & Science College, Sengaon
Tq. Sengaon Dist. Hingoli-431542 (MS)

Affiliated to Swami Ramanand Teerth
Marathwada University, Nanded (MS)

(Re-accredited by NAAC with "B" Grade)

Chief Editor
Mr. S. G. Talnikar

Co-Editor
Dr. P. B. Patil

महात्मा गांधी यांचे आर्थिक विचार

डॉ. [illegible]
प्राचार्य व अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख
स्वामी विवेकानंद महाविद्यालय, [illegible]

आधुनिक भारतीय आर्थिक विचारसरणीत महात्मा गांधी यांचे स्थान अत्यंत महत्त्वाचे आहे. गांधीजी अर्थशास्त्रज्ञ नव्हते, तसेच त्यांनी अर्थशास्त्रावर ग्रंथ लिहीला नाही. गांधीजीने स्वतंत्रपणे आर्थिक विचार जरी मांडले नसले तरी त्यांनी सत्य, अहिंसा, सर्वोदय, ग्रामोद्योग, धर्म, राजकारण, समाजकारण यावर जे आपले विचार मांडले, त्यातून विखुरलेल्या आर्थिक विचारांना एकत्रीत आणण्याचे काम त्यांच्या अनुयायांनी केले. महात्मा गांधी यांच्या आर्थिक विचारावर कार्ल मार्क्स, ना.गोखले, भगवद्गीता, जॉन रस्कीन यांच्या ग्रंथांचा प्रभाव होता. गांधीजींनी सत्य, अहिंसा, धर्म, राजकारण आणि ग्रामोद्योग या मधूनच त्यांची आर्थिक व सामाजिक विचारसरणी स्पष्ट होते.

उद्दिष्टे :-

१. महात्मा गांधीजींच्या ग्रामोद्योगाचा स्वातंत्र्योत्तर काळातील धोरणावरील प्रभाव अभ्यासणे.
२. महात्मा गांधीजींच्या ग्राम स्वराज्य, सर्वोदय आणि स्वदेशी विषयक धोरणांची चिकित्सक मिमांसा करणे.
३. महात्मा गांधीजींच्या विश्वस्त संकल्पनेचा चिकित्सक अभ्यास करणे.
४. महात्मा गांधीजी यांना अपेक्षीत असलेलीर नितीमुल्य आणि आर्थिक व्यवहार या कल्पनेची आजच्या नितीमुल्य आणि आर्थिक व्यवहाराशी सांगड घालणे.

गृहीतके :

१. मनुष्यांनी साधे राहणीमान व गरजा मर्यादीत ठेवल्या पाहिजेत या तत्त्वाचा वापर करणे.
२. सामान्य तत्त्वाचा वापर करण्यासाठी श्रीमंतांनी जास्तीचा निधी गरिबांकडे वळता केला पाहिजे.
३. प्रत्येक खेडे हे स्वयंपूर्ण असले पाहिजे.
४. देश उद्योग व रोजगार यामध्ये वाढ करण्यासाठी विकेंद्रीत अर्थव्यवस्थेचा स्वीकार केला पाहिजे.

संशोधन पध्दती :

विविध ग्रंथ, पुस्तके, मासिके, महात्मा गांधी यांची भाषणे यावर आधारीत माहिती गोळा करुन तिच्या विश्लेषणातून निष्कर्ष काढले आहेत.

महात्मा गांधी व ग्रामोद्योग :

गांधीजी म्हणत असत की, खरा भारत हा खेड्यात राहतो, त्यामुळे भारताचा विकास करावयाचा असेल तर भारतातील खेड्याचा विकास केला पाहिजे. भारतातील खेडी बुडाली तर भारतही बुडेल असे गांधीजी म्हणत असत. त्यामुळे त्यांनी भारतातील खेड्यांच्या उध्दाराचा ध्यास घेतला आणि ग्रामस्वराज्याची आदर्श कल्पना मांडली. भारतातील खेड्यांची नवनिर्मीती झाली पाहिजे असे प्रतिपादन केले. खेड्यातील आरोग्य, शिक्षण, बेकारी आणि दारिद्र्य हे प्रश्न जोपर्यंत सुटत नाहीत, तोपर्यंत आपल्या खेड्यांची नवनिर्मीती होऊन तिथे ग्राम स्वराज्य निर्माण होणार नाही. दारिद्र्याचा आणि बेकारीचा प्रश्न सोडविण्यासाठी खेडोपाडी खादी उद्योग व अन्य ग्रामोद्योग सुरु झाले पाहिजेत. तसेच चरखा हा ग्रामोद्योगांचा मध्यबिंदू आहे असे ते म्हणत. १९२० मध्ये भारतात प्रत्येक माणसाला प्रत्येक वर्षाला १३

मराठवाडा अर्थशास्त्र परिषदेचे ३४ वे
राज्यस्तरीय वार्षिक अधिवेशन

दिनांक ४ व ५ फेब्रुवारी २०१७

मराठवाड्याचे औद्योगिक अर्थकारण

संपादक

प्रा.डॉ. विनायक एन. शिंदे

दगडोजीराव देशमुख कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,

मोरे चौक, बजाजनगर, एम.आय.डी.सी. वाळूज,

ता. गंगापूर जि. औरंगाबाद ४३११३६

४५

दिल्ली-मुंबई इंडस्ट्रीयल कॉरिडोर व मराठवाड्याचा विकास

डॉ. बी. डी. खंदारे
प्राचार्य, स्वामी विवेकानंद
महाविद्यालय, मंठा, जि. जालना

प्रा. ए. जे. पवार
प्र. प्राचार्य, स्व. नारायणराव जा. देशमुख
वरिष्ठ महाविद्यालय, अमडापूर, जि. बुलडाणा

प्रास्ताविक :-

औद्योगिक क्षेत्रात महाराष्ट्र देशात अग्रक्रमावर असून प्रमुख औद्योगिक राज्य म्हणून महाराष्ट्राने सातत्याने आपले स्थान टिकवून ठेवले असले तरी प्रादेशिक असमतोलाचे गालबोट या औद्योगिक विकासाला लागल्याचे दिसून येते. कारण पश्चिम महाराष्ट्राच्या तुलनेत मराठवाडा आणि विदर्भ अनेक पातळ्यांवर मागासलेले राहिले आहेत. निजाम राजवटीमुळे विकासाच्या बाबतीत मराठवाडा खूपच मागे पडला. विदर्भाचासुद्धा काही भाग मराठवाड्याप्रमाणे निजाम राजवटीखाली होता. त्यामुळे सहाजिकच व्यक्तींच्या सर्वांगीण विकासासाठी आवश्यक असणारी मूल्ये जी की शिक्षणाद्वारे प्राप्त होतात अशा शिक्षणापासून या प्रदेशातील जनता दीर्घकाळ वंचित राहिल्यामुळे राजकीय-सामाजिक नेतृत्व या प्रदेशांना प्रदीर्घकाळ मिळाले नाही आणि परिणामी पायाभूत सुविधांच्या अभावामुळे औद्योगिक गुंतवणुकीला प्रोत्साहन मिळाले नाही. यामुळे मराठवाड्याचे मागासलेपण आजतागायत कायम आहे. या पार्श्वभूमीवर दिल्ली-मुंबई इंडस्ट्रीयल कॉरिडोर हा महत्त्वकांक्षी प्रकल्प मराठवाड्याच्या औद्योगिक विकासात निश्चितच महत्त्वाची भूमिका बजावेल यात दुमत नाही.

डी.एम.आय. सी. चे उद्देश :-

दिल्ली-मुंबई इंडस्ट्रीयल कॉरिडॉरचे प्रमुख उद्देश पुढीलप्रमाणे स्पष्ट करता येतील.

- औद्योगिक क्षेत्रातील गुंतवणूक वाढीला प्रोत्साहन देणे.
- उच्च दर्जाच्या अद्ययावत पायाभूत सुविधा निर्माण करून देणे.
- आगामी पाच वर्षात रोजगारांच्या संधीमध्ये वाढ करणे.
- औद्योगिक उत्पादनामध्ये तीन पटीने वाढ घडवून आणणे.
- देशाच्या निर्यातीमध्ये चार पटीने वाढ घडवून आणणे.

दिल्ली-मुंबई इंडस्ट्रीयल कॉरिडॉरमुळे सहा राज्ये महाराष्ट्र राज्याशी जोडणार आहे. यामुळे कार्यक्षम प्रशासन, भरपूर प्रमाणात मिळणारे तज्ज्ञ व कामगार तसेच उद्योग उभारण्यासाठी आवश्यक असणाऱ्या प्राथमिक सुविधा, औद्योगिक कच्चा माल व पक्का माल वाहतूक व्यवस्थेच्या माध्यमातून दळणवळण होऊन राज्याच्या औद्योगिक विकासात निश्चित भर पडेल. डी. एम. आय. सी. चे वरील उद्देश लक्षात घेता मराठवाड्याच्या औद्योगिक विकासात दिल्ली-मुंबई इंडस्ट्रीयल कॉरिडोर हा महत्त्वाची भूमिका निभावू शकतो. हे खालील तक्त्यावरून स्पष्ट होते.

2017-2018

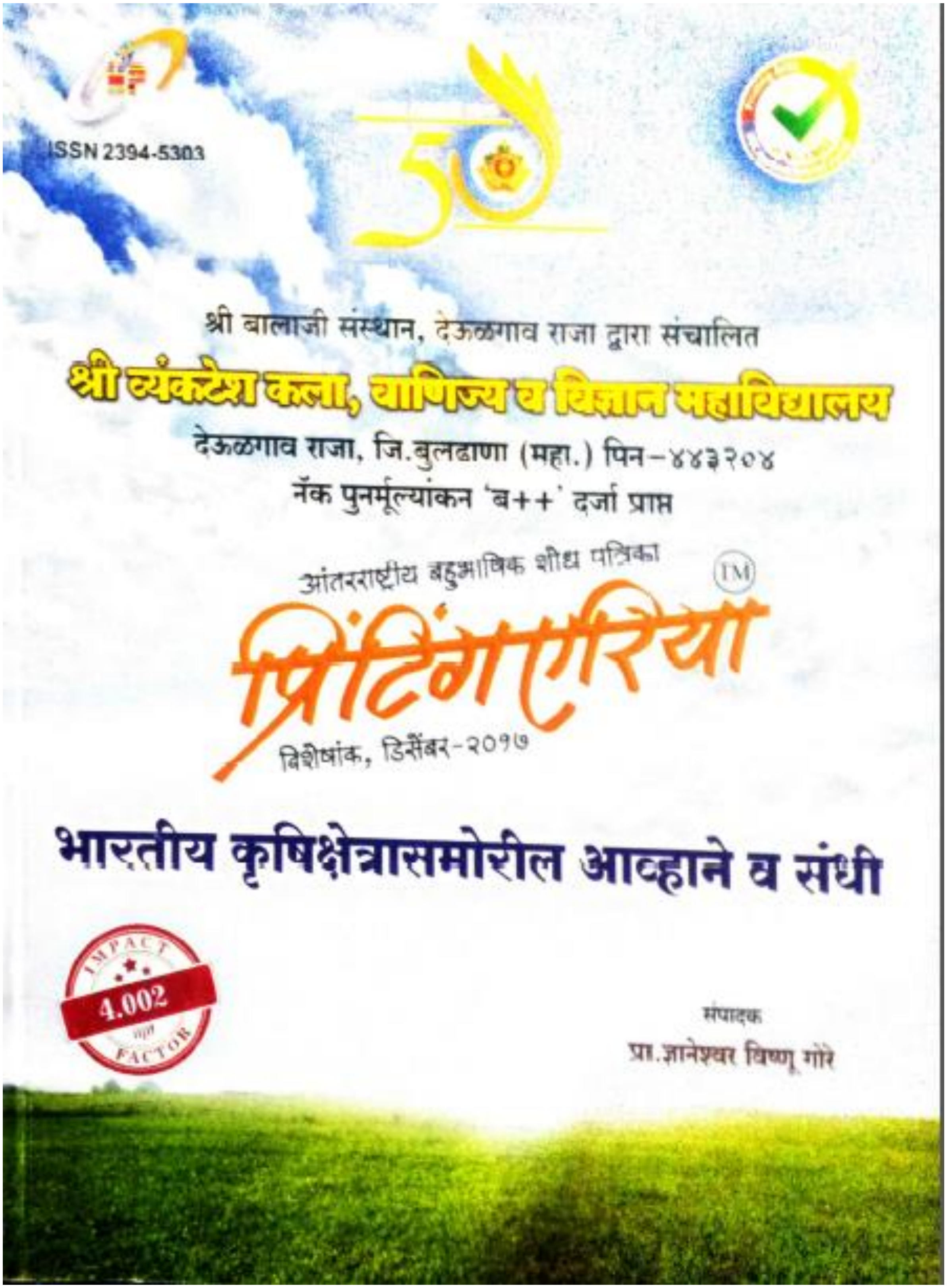
ISSN 2394-5303
श्री बालाजी संस्थान, देऊळगाव राजा द्वारा संचालित
श्री व्यंकटेश कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
देऊळगाव राजा, जि.बुलढाणा (महा.) पिन-४४३२०४
नॅक पुनर्मूल्यांकन 'ब++' दर्जा प्राप्त
आंतरराष्ट्रीय बहुभाषिक शोध पत्रिका
TM
प्रिंटिंग एरिया
विशेषांक, डिसेंबर-२०१७
भारतीय कृषिक्षेत्रासमोरील आव्हाने व संधी
IMPACT
4.002
FACTOR
संपादक
प्रा.ज्ञानेश्वर विष्णू गोरे

culture." Concept Publishing Company, New Delhi.

(2) Government of India (2003), "Report of the Committee on Capital Formation in Indian Agriculture." Directorate of Economics and Statistics, Ministry of Agriculture, New Delhi.

(3) Government of India (2005), "Report of the Expert Group on Investment Credit." Chairman – Y. S. P. Thorat, National Bank for Agriculture and Rural Development (NABARAD), Mumbai.

(4) Government of India (2011) : "Faster, Sustainable and More Inclusive Growth – An Approach to the XIIth Five Year Plan", Planning Commission,Oct. 2011.

(5) Government of India (2014), "Economic Survey: 2013-14." Ministry of Finance, New Delhi.

(6) Gulati Ashok and Bathla Seema (2002), "Capital Formation in Indian Agriculture: Trends, Composition and Implications for Growth." Occasional Paper 24, NABARD, Mumbai.

(7) Hirashima S. (2000): "Issues in Agricultural Reforms, Public Investment and Land Market Development". Economic and Political Weekly, Vol. XXXV, Nos. 42 & 43, October-18.

(8) Mishra, V.N. and Hazzel, B.R. (1996), "Terms of Trade, Rural Poverty, Technology and Investment: The Indian Experience, 1951-52 to 1990-91," Economic and Political Weekly, March-30.

(9) Rao, C.H.H. and Dev, S.M. (2003), "Economic Reforms and Challenges Ahead: An Overview," Economic and Political Weekly, March-22-29.

(10) S. Bisaliah (2005): "Capital Formation in Indian Agriculture: Growth, Composition, Determinants and Policy Directions", the report prepared for by consultants for the Asian Development Bank.

02

"Impact of ICT on Agriculture Development of India"

Dr. Pravin N. Totala,
Assistant Professor,
Department of Commerce,
Toshniwal Arts, Commerce and Science College, Sengaon, Dist.Hingoli

Dr. Bharat D. Khandare,
Principal & Head, Department of Economics,
Swami Vivekanand Senior College, Mantha
Dist.Jalna.

Introduction

Information Communication Technologies (ICT) plays a key role in disseminating a wide rangeof information and advice, leading to knowledge and attitude change among rural communities. It also supports rural communities to acquire new skills and create new employ mentopportunities. Realizing the importance of ICT, governments haveintroduced a number of ICT programs and projects which may benefit the rural communities ofIndia. ICTs also play an important role in agriculture, as information assists farmers in theirdecision making process. It could be considered that the most effective tool for any farmer isinformation to acquire knowledge and make decisions based on that knowledge.Various factors like weather conditions, practices employed by farmers, soil parametersand other external parameters, influence agricultural production. This makes the decision makingprocess all the more challenging. In the past, farmers used to makedecisions on the basis of their observations. Recently, farmers have started using technology forimproving their agricultural practices.

2018-2019

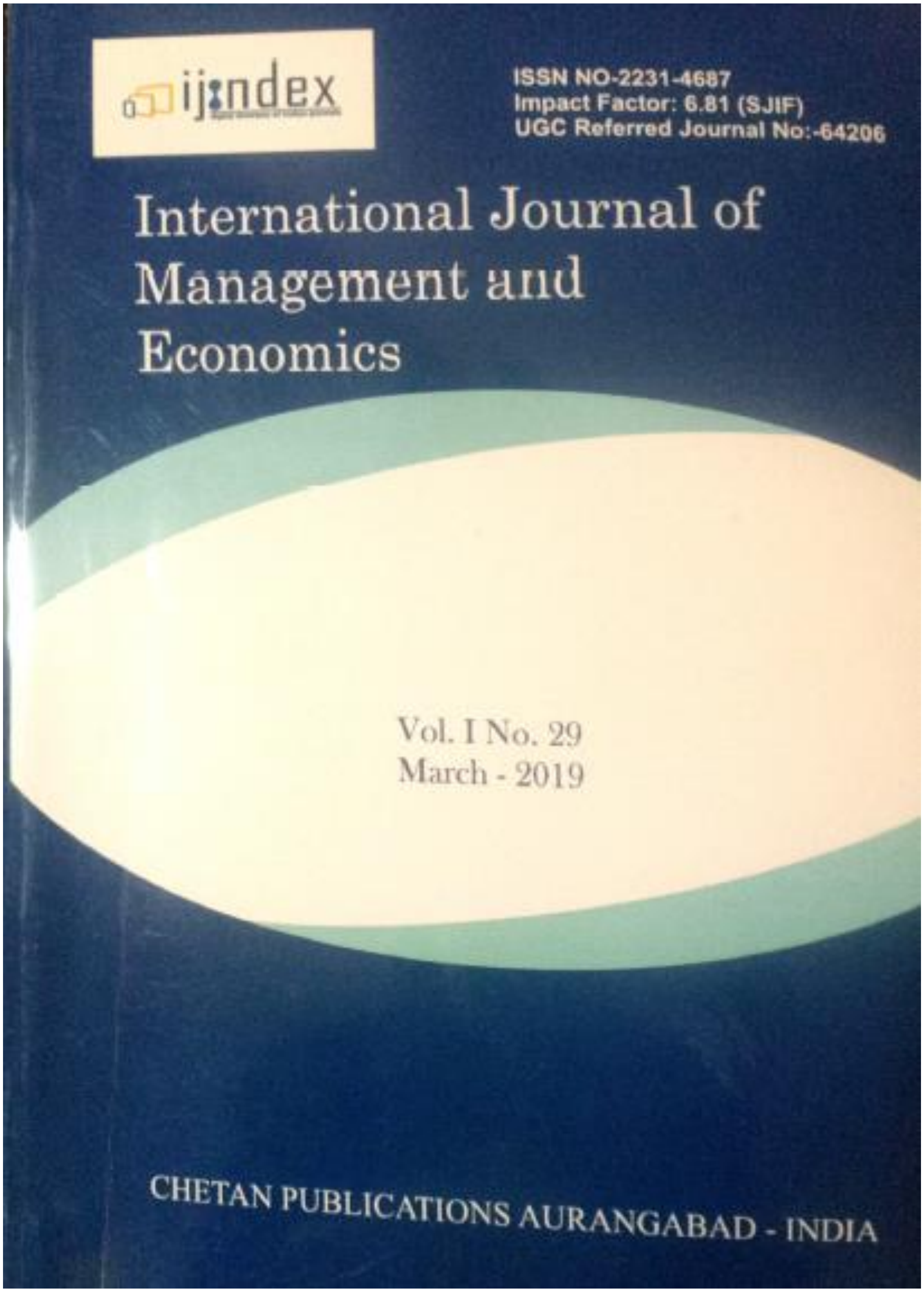
ijindex
ISSN NO-2231-4687
Impact Factor: 6.81 (SJIF)
UGC Referred Journal No:-64206
International Journal of Management and Economics
Vol. I No. 29
March - 2019
CHETAN PUBLICATIONS AURANGABAD - INDIA

International Journal of Management and Economics

Vol. I No. 29 March -2019 ISSN: 2231 – 4687
Impact Factor-6.81 (SJIF)
UGC Referred Journal No:-64206

SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN INDIA: AN OVERVIEW

B. D. Khandare [a], S. G. Bhombe [b]

[a] Principal & Head, Department of Economics, Swami Vivekanand Senior College, Mantha
[b] Associate Professor & Head, Department of Commerce, DSM College, Jintur
Corresponding Author: Mob. 09423459192, Email: drbdkhandare@gmail.com

Abstract

Social entrepreneurs are individuals with innovative solutions to society's most pressing social problems. They are ambitious and persistent, tackling major social issues and offering new ideas for wide-scale change. Rather than leaving societal needs to the government or business sectors, social entrepreneurs find what is not working and solve the problem by changing the system, spreading the solution, and persuading entire societies to move in different directions. This paper discusses the meaning of social entrepreneurship and role and importance of social entrepreneurship and qualities of social entrepreneurs. This paper also discusses the successful examples of social entrepreneurs in India

Keywords: *Social Entrepreneurship, Role, Importance, examples, challenges*

Introduction

The economic development of a Nation depends on its industrial development. The industrial development is based on the entrepreneurial competencies of the people. Entrepreneurs are innovative, highly motivated, and critical thinkers. When these attributes are combined with a drive to solve social problems, a social entrepreneur is born. Social enterprises are the organizations which aim their efforts toward improving the general welfare of society and they apply market-based strategies to achieve a social purpose. Social entrepreneurs and social enterprises share a commitment of going ahead with a social mission of improving society. There is a great difference between social entrepreneurs and non-profit organizations on the basis of their goals and objectives. Social entrepreneurs are driven by social as well as financial goals whereas non-profit organizations work purely for social purpose. An understanding of whether and how social entrepreneurship differs from processes and activities by political actors or social activists who also aim to bring about social change or alleviate social problems.

A social entrepreneur identifies practical solutions to social problems by combining innovation, resourcefulness and opportunity. Committed to producing social value, these entrepreneurs identify new processes, services and products, or unique ways of combining proven practice with innovation to address complex social problems.

Objective of the Study

- To know the concept of Social Entrepreneur and Social Entrepreneurship
- To know the scope of Social Entrepreneurship
- To define the challenges before social entrepreneurship

Methodology for the Study

Present study is based on secondary data collected from the research papers, books, newspaper, article, website etc.

Concept Social Entrepreneurship and Social Entrepreneurs

Entrepreneurship refers to new and creative business ideas that are usually driven by economic motives. But when innovation, resourcefulness and opportunity are used to address socially